

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/1/2016
Identifikačné číslo spisu: 4015200795
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200795.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa Ing. C. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., proti odporkyňi Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/279/2015-13 zo dňa 12. októbra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/279/2015-13 zo dňa 12. októbra 2015 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. mája 2015, ktorým podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov priznala navrhovateľovi od 4. mája 2015 starobný dôchodok v sume 611,90 € mesačne. Navrhovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok, pretože nesúhlasí s priznaným priemerným osobným mzdovým bodom vo výške 1,2155, ktorého výšku považuje za diskriminačnú. Namietal skutočnosť, že osobné mzdové body v rokoch 1991-1994 boli pre výpočet dôchodku zohľadnené len do výšky 3, a to v zmysle novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z. z., ktorá doplnila do ustanovenia § 62 body 2 a 3, ktoré obmedzili hodnotu osobného bodu.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odporkyne a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľa nie je dôvodný. Vykonaným dokazovaním mal súd jednoznačne preukázané, že odporkyňa postupovala v zmysle zákonných ustanovení, keď podľa § 62 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. osobný mzdový bod môže mať hodnotu najviac 3. Námietku navrhovateľa, že v rokoch 1991-1994 mu mal byť započítaný dvojnásobný osobný mzdový bod považoval za právne irelevantnú, pretože odporkyňa rozhodovala v zmysle platných právnych predpisov. Pretože výpočet výšky starobného dôchodku je v súlade s relevantnými zákonnými

ustanoveniami, krajský súd preskúmané rozhodnutie odporkyne ako zákonné aj vecne správne podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania, pretože nemal v konaní úspech.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ včas odvolanie, v ktorom opakovane namietal, že zákonom č. 555/2007 Z. z. bol zmenený § 62 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, kde v ods. 3 je uvedené, že osobný mzdový bod môže mať najviac hodnotu 3, čím došlo k diskriminácii pri výpočte jeho dôchodku, pretože neboli zohľadnené ním už vložené prostriedky pre tvorbu dôchodku v rokoch 1991 - 1994. Má za to, že týmto výpočtom sa odporkyňa voči nemu dopustila neprípustnej pravej retroaktivity. Nesprávne právne posúdenie úpravy zmenilo už existujúce právne vzťahy a zasiahlo do jeho práv na výšku výpočtu starobného dôchodku. Má za to, že nový zákon nemôže modifikovať nároky založené podľa starších zákonov. Táto pravá retroaktivita je v slovenskom právnom poriadku neprípustná, je v rozpore s ústavou (čl. 1, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navrhol preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 22.05.2015, č. XXX XXX XXXX X zrušuje a vec jej vracia na nové konanie a rozhodnutie.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 29.03.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal odvolací súd rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, a to najmä z toho pohľadu, či krajský súd správne posúdil zákonnosť tohto rozhodnutia odporkyne.

Z obsahu spisu je nesporné, že predmetom tohto konania je preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.05.2015, ktorým priznala navrhovateľovi od 04.05.2015 starobný dôchodok v sume 611,90 € mesačne.

Rozsahom podaného opravného prostriedku je ako súd prvého stupňa, tak aj súd odvolací viazaný, to znamená, že odvolací súd posudzoval zákonnosť rozhodnutia odporkyne len vzhľadom na námietku navrhovateľa, že aplikácia ustanovenia § 62 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení novely - zákona č. 555/2007 Z. z. pri výpočte starobného dôchodku je voči nemu diskriminačná a znamená pravú retroaktivitu, ktorá je v našom právnom poriadku neprípustná. Konkrétne išlo o obmedzenie osobného mzdového bodu na maximálnu hodnotu 3 napriek tomu, že v namietaných rokoch 1991 až 1994 hodnoty osobného mzdového bodu u navrhovateľa túto hranicu vysoko prevyšovali.

Nie je sporné, že zákonom č. 555/2007 Z. z. bol s účinnosťou od 01.01.2008 do ustanovenia § 62 zákona č. 461/2003 Z. z. doplnený ods. 2 a 3, podľa ktorého osobný mzdový bod je najviac v hodnote 3 a že táto zmenená právna úprava bola uplatnená pri výpočte starobného dôchodku navrhovateľa s nepriaznivým dôsledkom za roky 1991 až 1994. Odvolací súd súhlasí s navrhovateľom, že v našom právnom poriadku platí všeobecná zásada zákazu pravej retroaktivity právnych noriem, ale má za to, že

v danom prípade nešlo o pravú, ale nepravú, a preto prípustnú retroaktivitu.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť rozdiel medzi nepravou a pravou retroaktivitou, ktorým sa zaoberá napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Szd 1/2010 zo dňa 29. septembra 2011: „K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci.

Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuzná práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať).

Pri nepravnej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy“.

Okrem toho v právnom štáte platí princíp prezumpcie ústavnosti - len Ústavnému súdu Slovenskej republiky prislúcha vysloviť, či určitá norma alebo jej časť, či ustanovenie, je ale nie je v dôsledku obsiahnutej pravej - neprípustnej - retroaktivity - protiústavná a teda v právnom štáte neprípustná.

V zmysle uvedeného podľa názoru odvolacieho súdu prijatá novela zákona č. 461/2003Z. z. s účinnosťou od 01.01.2008 nevykazuje znaky pravej retroaktivity, v našom právnom poriadku neprípustnej, ale ide o retroaktivitu nepravú, ktorá je prípustná.

Z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22.05.2015 za vydané v súlade so zákonom, preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyňi náhrada trov nepatrí zo zákona.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.